

Nro. 43.

A' FELS. R. TSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMEBŐL.

*Költ Bétsben Májusnak 30-dik napján 1797-ik
esztendőben.*

*A' Velentzei Respublika hirtelen esett Revolu-
tiójáról.*

Minekelötte a' Frantzia truppok a' Velentzei tartományokba ellenségesképen bé mentek a' fel támadt parasztságot fegyvereitől meg fosztoták, és széllyel üzték, 's minekelötte formális hadat inditottak volna ellenek: következő manifesztumot hirdettetett ki a' Velentzei Statusban *Berthier* divisionalis Generális *Bonaparte* fő vezér parantsolatjából:

„Az alatt, mig a' Frantzia ármádia, a' Stajer Országi mezőségen táborozott, mig Olasz Országot a' háta meget hagyta, és ottan kevés batallion-

jai maradtanak volna hátra, ilyenképen viselte magát a' Velentzei kormányszék: 1) A' nagy hét meg inneplésének színe alatt, 40000 parasztokat szárazon lévő tartományaiban fegyverbe öltöztetett, közöttök 10000 Dalmatinusokat fel osztoztott, külömbkülömbféle corpusokra formálta, különböző tanyákra ki állította, olly végből, hogy a' Frantzia armádia, és az Olasz Országban hátra maradt arriergarda közt lévő egyyességet két-felé vágja. 2) Magából *Velentze* várossából, rendkívül sok *Commissarius*okat, mindenféle munitziókat, fegyvereket, számos ágyúkat küldött tartományába, fel fegyverkezett népének tökéletes organisatiója végett. 3) Ollyan személyekre bizta ezen dolognak folytatását, a' kik a' Frantzia Nemzet ellen való dühös gyűlölségekről eléggé esméretesek; a' többek közt azokat a' 15 személyeket, a' kiket a' *Veronai Proveditor Prioli*, a' Frantziának meg ölésekre való titkos ölzve esküvésekért fogságra vettetett, a' Velentzei Tanács szabadon bocsátatta. 4) *Velentze* várossának útzáin, kaffé házaiban, 's több közönséges helyein, a' Frantziák után intselkedtenek, őket tsufosképen *Jakobinusoknak*, *Király gyilkossainak*, 's isten tagadóknak nevezték, melly miatt kéntelen vóltak a' várost oda hagyni, sőt azután nem sokára világosan meg tiltatott nékik az oda való vissza menetel. 5) A' *Paduai*, *Vicenzai*, és *Veronai* lakosok, formaliter a' fegyver fogásra, a' már ki állitatott fegyveres népnek segítségére, és a' *Siciliai Vetsernyének* meg újítására serkengettettek (b). Gya-

(b) *Siciliai Vetsernyének (Vesperae Siculae)* neveztetik azon rettenetes gyilkosság, mellyet III. Péter *Arragoniai Király* ingerlésére 1282-ik esztendőben, a' *Siciliában* vólt *Frantziák* ellen a' lakosok végbe vittek. Második és melleleg való oka vólt az oda küldetett *Frantziáknak* fellelt és búja életek. Ezen gyilkosságnak végbe vitelét egy *Prochita János* nevű *Orvosra* bizta a' fent nevezett Péter, a' ki az egész Országot

korta ezt a' köz példabeszédét pengették nyelveiken a' Velentzei tilztek, hogy *Olasz Ország temető helyek a' Frantziáknak.* 6) A' prédikáló papok világosan vallásbeli háborúra serkengették halgatóikat, holott a' Velentzei Statusban, tsak azt szabad a' papoknak prédikállani, a' mit a' kórmányszék akar. — Sok Velentzei városokban a' Frantziák ellen pasquillusok, az az, motskos levelek, hirdetmények, 's több effélék nyomtattak a' köz népnek fel bosszontatása végett, holott a' Velentzei Statusban, a' mellyben semmi szabadsága nints a' könyvnyomtató sajtóknak, a' kórmányszék engedelmé nélkül semmit sem szabad nyomtatni. 7) És már mindenek kedvezni láttattak a' kórmányszék hitetlen projectumának; már mindenütt folyt a' Frantzia vér, már minden Kurirjaink, társzekereink, 's több efféle ármádiánkhoz tartozó dolgok útjokban meg akadályoztatottak, 's töllünk egészlen el metzettettek. 8) *Paduában* egy batallion Kommendáns, és 2 Frantziák meg ölettek; *Castigliano di Moriban* katonáink fegyvereiktől meg fosztattak, 's meg fojtattak; a' *Mantuából, Legnagóba, és Cassanóból Veronába* vivő utakon 200 meg öletett embereinknél többet találtunk. 9) Két Frantzia batallion a' Stejer Országban lévő nagy ármádiához akarván marsirozni *Chiariban* egy osztallyára bukkant a' Velentzei ármádiának, a' melly velek szembe szállott, és mind addig akarta őket útjokban akadályoztatni, mig azt széllyel nem verték, 's meg nem futamtatták. 10) Illyen tsaták történtek *Valegióban* és *Desenzanóban*, kevés trupjaink, és a' Velentzei pártosok közt, de mindenütt diadal-

szarándok köntösbe bé járván, titkon mindenütt arra ingerlette a' lakosokat, hogy Mart. 30-ik napján, a' midön a' Vetsernyére harangozni fognak, fogjanak fegyvert, és mindenütt öllýék meg a' Frantziákat, a' melly valósággal meg is történt. III. Péter már akkor jelen lévén a' flottájával, mind a' két Országot el foglalta:

maskodtak a' miéink ezeken a' Velentzei haramiákon. 11) Husvét másod napján, *Veronában*, a' harangokkal való jeladásra, minden ott találattott Frantziák meg ölettek, és sem az ispotályokban fekütt betegeknek, sem az utzákon járt félgyógyúltaknak nem kedveztek, hanem kereftül döfölvén őket, hólt testeiket az *Ets* vizébe hányták — 400 Frantziánál több vesztette el ottan ezen napon az életét. 12) A' Velentzei armada nyóltzad napig ostromlotta a' Veronai várat, de bajonettákkal menvén battériáikra a' Frantziák, azokból ágyúikat ki húzták, magokat öszve törték, és 3000 embert, 's egynéhány Velentzei Generalisokat fogtak el közzülök. 13) A' Velentzei Dalmatiának fő várassában *Zanteben* lakott Frantzia Consulnak a' házát ki prédálták, és megégették. 14) Egy Velentzei hadakozó hajó, melly néhány Austriai hadakozó hajókat kisir vala, a' *la Brün* nevü Fr. *Corvette*re ágyúval lövöldözött. 15) Az *Olasz Ország Szabadítójának* neveztetett Frantzia hajót, mellyen 3 vagy 4 ágyú, és 40 ember vól, a' Velentzei kikötő helyben, maga a' Tanáts öszve lövöldöztette, 's el süllyeztette. — Mihelyt ezen Fr. hajónak derék ifjú kórmányozója *Laugier* a' kikötő hely kastélyából, és a' Velentzei Admirálsi gályáról magát meg támadtatnak lenni látta, a' kórmánya alatt lévő embereket a' hajó belső részébe küldötte, maga pedig annak tetejére fel menvén le tsendesíteni kívánta a' meg bódúlt Velentzeieket, azonban sűrű kárts golyobis süttetvén reája, agyon lövetett. Ezt látván a' Frantziák, a' hajóból a' tengerbe ugráltak, 's úszással kívánták életeket meg menteni, de hat tsajka Velentzei katonák evezvén utánnok, bárdal vagdalták öszve a' tengerben úszott Frantziákat. Egy közülök tellyes lévén sebbel nagy nehezen a' parthoz úszott, és a' kikötő hely kastélyából ki állott darab fához kapaszkodott, kinek a' kezét maga a' kastélynak a' Kommendánsa egy fejszével el vágta 's a' t.

Mindezekre nézve, a' Frantzia Constitutió 328-ik tikkelyének 12-ik titulusa által, nékem tel-

lyes hatalom adattatván, és a' szoros környülál-
 lások is azt hozván magokkal, a' fő vezér azt
 adattya tudtára, a' Velentzei Respublikánál lévő
 Ministernek, hogy onnan leg ottan távozzék el;
 azt parantsollya a' Velentzei Respublika *Lombár-
 diában*, és a' Velentzei tartományokban lévő Agen-
 seinek, hogy 24 óra alatt onnan takarodjanak el;
 minden Frantzia divisionalis Generálisoknak pa-
 rantsollya, hogy a' Velentzei truppokkal ellensé-
 gesképen bánnyanak, és Sz. Márk minden orofz-
 lányait hányassák le a' tartományokban. (A' Ve-
 lentzei Respublika szokott tzimere egy Orofzlán)
 's a' t. *Bonaparte* fő vezér. — *Berthier Sándor* di-
 visionalis Generális, és a' Generál-Stab Kommen-
 dása (c).

Bonaparte fő vezérnek ezen manifestumának
 vételére mindjárt, t. i. Májusnak 12-ikén gyűllést
 tartott a' nagy Tanáts, a' mellyben meg hatá-
 roztatott, hogy azon democratica, az az, a' nép
 képviselői által való igazgatásnak formája, mely-
 lyet 1297 ik esztendőben, az akkori Doge *Grade-
 nigo Péter* el töröltt, 's e' helyett, az aristocra-
 tica, az az, a' fő Rendek által való igazgatásnak
 formáját állított fel, és egész 500 esztendőig tar-
 tott, most újobban állítatnék fel, mind a' kör-
 nyülállások, mind a' népnek kívánsága azt hoz-
 ván magokkal, következésképen mind a' 10 sze-
 mélyből álló Tanáts (*Consiglio di Deci*), mind a'
Status Inquisitorok, kiknek szabad tettzéseik sze-
 rént, és tsaknem határ nélkül való hatalmuk vólt,
 's ugyan e' miatt felettébb nagy gyűlölségben
 vóltak a' nép előtt, tétetessenek le hivatalyaik-
 ból. — Ezután, mind az itt nevezett 10 személy-
 ből álló Tanáts és Inquisitorok, mind önnön maga
 a' *Doge* meg fogattattak; a' *Doge* mindazáltal,
 mint a' democratica Constitutiónak természetes

(c) *Hogyha az itt előszámlált datumok mind iga-
 zak, könnyen meg itilhetni, mellyik rész szol-
 gáltatott alkalmatosságot a' Frantzia és Ve-
 lentzei Respublikák közt támadt háborúságra*

tagja szabadon botsáttatott, a' nép pedig rendkívül való nagy örömet mutatott ezen nagy változáson, 's az öröm bora által meg részegülvén egynéhány házat ki pulztitott, 's le rontott.

Ezen történetről leg ottan hir adatott *Bonaparte* fő vezérnek, ő mindazáltal azzal meg nem elégedett, hanem *Velentze* felé való útját tovább is folytatta, meg izenvén a' *Dogénak*, hogy ő kénytelen oda bé menni, 's a' dolgot jobb lábra állítani. Erre való nézve, következő hirdetményt adott ki Májusnak 13 ikán a' *Doge*:

„Minekutánna, *úgymond*, a' nagy Tanáts, a' maga ditsőségét a' nép bóldogságán építette volna fel, és ezt tette volna a' maga hatalmának sinor mértékéül, annak a' hatalomnak, mellynek ő tsak sáfara vala; és minekutánna tapasztalta volna azt, hogy a' jelenvaló környállások közt, lehetetlen volna azon hatalomnak egyedül a' *Patriciusok* (az az, a' régi és torzsökös nemesek) kezében *exclusive* meg maradni: azt végzette a' tegnapi gyűlésben, hogy *provisorie*, az az, ideig óráig, egy új igazgatásnak formáját állitson fel. Ezen kórmány alatt is azon módon maradjon a' *Catholika* szent vallás, a' mint mi azt öseinktől vettük, e' mellett a' személybeli bátorság, és a' tulajdonosság továbbra is fenn tartattassanak, és arra kérettetik ezen hirdetmény által a' nép, hogy tökéletes engedelmességgel legyen a' törvények eránt. Minthogy pedig elégtelen volna az itt lévő katonai hatalom a' történhető nyughatatlanságoknak meg zabolázására, leg közelebb egynéhány ezer főből álló *Frantzia* sereg fog közinkbe bé jönni, és mivel mint barátaink úgy jönnek ide bé, úgy kell velek bánni, mint barátokkal.”

Bé is mentek oda a' *Frantziák* Máj. 15-ikén 8000-ren, és a' mint a' múlt alkalmatossággal mondottuk, mindjárt akkor a' magok melodiájok szerént democratisálták azon 1200 eiztendőig fenn állott, virágzott, hatalmas *Respublikát*. Minéműsorsra jut ennekutánna, meg hagyattatik-e a' maga valóságában, vagy pedig a' mint hirlelik,

fel fog daraboltatni, arról a' következendő idő fog bennünket meg tanítani.

Batáviai Respublika.

Hágából Máj. 9-kén azt írják: Hogy az *Amerikai* egyesült Statusok, a' Batáviai Respublikánál lévő, magok tellyes hatalommal bíró Ministerekké *Murray* Urat nevezvén ki, ezen Minister rövid idő alatt oda meg-érkezni várottatik. — A' Batáviai minden truppok, és a' magazinumok gondviselői is olyan parantsolatot vettenek, hogy a' táborozásra, Májusnak 10-kére útra indulólag mind készen légyenek. Mi ok adott alkalmatosságot ezen rendelkezésre, a' még a' titkokat főző fazékból ki nem táloltatott, és a' mint hirtelik tsak annyit lehet tudni, hogy a' truppoknak fel-vételekre 50 hajók állanak készen, melly szerént úgy lehet gondolkozni, hogy a' vizen nem sokára egy Expeditió fog próbára tétettetni.

A' Nemzeti Gyűllés már végképpen meghatározta és decretalta, hogy *Leydaban* egy nagy nemzeti oskola, *Universitas* állittassék fel, a' melly mellett a' Respublikában más helyeken több Akadémiák is fognak fel-állittatni, de hogy hol, és hány Akadémiák légyenek, a' még nem végeztetett el.

A' *Hollandiai* Provincialis Gyűllés Máj. 8-kán ismét öszve gyülekezett vala, és a' mint iránta sokan vélekednek, kétség kívül azon módnak fel-találása végett, hogy az ezen esztendőbéli, 40 millionyi költségnek azon tartományra esett részét, hogy és miképpen szerkeztethessék öszve. Mint-hogy pedig *Hollandia* tartománya, azon summának két harmad részit tartozik letenni, annak-okaért sokan attól kezdettenek tartani, hogy a' végett a' néptől újjonnan erőszakason vennének költsönbe, a' melly történet, a' Revolutió idejétől fogva, már ezzel harmadikszor esik-meg, ide nem számlálván az 1787-től fogva, az előbbeni igazgatás módja alatt történt erőszakos költsönadásokat.

Admirál de *Winter*, és Gen. *Daendels*, *Hágából Párisba* mentenek-el, de miért miért nem? azt még tudni nem lehet. — A' *Campeni* zenebonára való nézve, a' Nemzeti Gyűllés azt végzette, hogy a' *Conventnek* magát abba elegyíteni meg nem érdemli. — A' *Respublika* fel-olztatására való nézve, a' Nemzeti Gyűllésnek ismét új planum adattatott-bé. — A' közönséges Isteni tiszteletre is, de nevezetesen az Egyházi tanittok fizetésekre való nézve ki rendeltetett *Commissió*, a' mellynek arról kellett volna a' maga vélekedését adni, hogy iránta a' *Constitutióban* minémű meghatározásnak kellenék tétettetve lenni, az, a' maga ez iránt való vélekedésében úgy meg-hasonlott, hogy tellyességgel semmit meg nem állithatott, mellyre való nézve a' Nemzeti Gyűllésnek két rendbéli tudósittást adott-bé, mellyeknek megvisgáltatások Májusnak 11-kére rendeltetvén, végtére a' közönséges tanittásra való nézve a' határozatott-meg: Hogy az egész *Respublikában* elegendő alsó *Oskolák* állittassanak fel, a' melyekben az ifjúságot olvasni, írni, és a' számvetés mesterségére, nem külömben, azon közönséges tudományokra is meg-lehessen tanittatni, a' mellyek egy szabadságban élő polgárnak hasznosok lehetnek. — A' mi a' tudósok nyelveket tárgyzó *oskolákat* illeti, azoknak fel-állittásokban a' mennyire tsak lehetséges arra kelletik vigyázni, hogy azoknak alkotások egy formán légyenek, azokban egymáshoz hasonló módon tanittsanak, a' benne tanittatandó könyvek, *Manualisok* ugyan azon egyek légyenek, és *classisokra* is egy formán olztatassanak. — Továbbá, hogy a' tudományokat nem valamely meg-hólt nyelven, hanem a' *Nemzet* élő nyelvén tanittsák. — Ezek felett, a' *Batáviai* *Respublikában* lévő *Universitásokban*, *Akadémiákban*, és más *oskolákban* való tanittásokra lejendő közönséges vigyázás végett, egy olyan 5 személyekből álló *Collegium* állittassék fel, a' mellynek tagjai, mind tudományaikra, mind pedig érdemeikre való nézve, mások felett valók légyenek, és hogy ezeknek egyen

egyen, ezúttal 3000 forint fizetések legyen. Ezek mellett a' Commissió azt adta fel a' Nemzeti Gyűlésnek, hogy némely Nemzeti innepeket igen jó volna behozni, és azokat meg is tartani; de a' Commissiónak ezen feladása, a' votumok ellen való többségek miatt el nem fogadtatott, hanem egy átoljában megvetetett.

A' Májusnak 13 kán költ *Hágai* tudósítások szerént, a' *Hollandiai* Provincialis Administratió újjolag olyan jelentést tett, hogy ő a' maga résziről se fogja azt megengedni, hogy a' Constitúciónak elfogadása, vagy annak megvetése végett, másképpen votizaljanak, hanem fejenként. Ellenben az *Oberysseii* Provincialis Administratió azt kívánja, hogy az, a' Provintziák száma szerént határozassék meg. A' Máj. 13-kán költ egy *Hágai* levél hírellel azt is, hogy a' Nemzeti Gyűlés decretálta volna immár, hogy a' *Batáviai* Respublika 15 Departementumokra osztassék fel, a' mellyek ugyan annyi számokkal meg is jegyeztettenek. Ezen Departementumok, különböző nagyságúak és népességűek. A' Nemzeti Gyűlésnek 11 kén tartott ülésiben a' decretáltatott, hogy az Ekklésia, a' Statustól egészen megkülönböztetve maradjon, a' magát a' Status dolgába tellyességgel ne elegyítse, és hogy az Egyházi szolgák, nem a' Status költségén tartottassanak, fizettettessenek. — Ezen levél hírellel azt is, hogy Frantzia és Spanyól Ország a' *Batáviai* Respublikával egyesülve, az Anglusok ellen akarnának menni, és hogy a' *Párisba* küldetett *Batáviai* Deputatusok is ebben fáradoznak. — *Hágában* az a' hire, hogy az Angliai szárazon lévő katonaság is, hogyha az ő kívánságok nem teljesítettik, az oda való Mátrozak' tselekedetekből himet akar varni magának.

Austriai Belgium.

Brüsszelből Máj. 12-kén. A' Frantzia Országlószék, az Orzágon kívül lévő dolgokat folytató Minister által, az egyesült Országok minden De-

partementumi Administratiójokhoz azt a' parantsolatot küldette-ki, hogy azon adosságokról, és azoknak interessekről, ki-fizetéseknek idejeokről, a' mellyek az Austriai Ház Országglása alatt rakattattak, minden *Circulus* egy valóságos jegyzőkönyvet készítsen, a' mellyből az Austriai Belgium passivus Statussa, és a' végett adott Hypothékáji, egy tekintettel által láttattathassanak. Ebből némelleyek úgy kezdettenek vélekedni, hogy a' Frantzia Országgló szék, a' Belgium adossága ki-fizetését is magára akarja venni. — A' *Brüsszeli* papok közül nem régiben ismét sokan árestomba tétettettek azért, hogy ők a' polgári hitet letenni nem akarták.

Nagy Britannia.

A' *Portsmouthi* flottánál újj fel-támodás ütötte-ki magát. — Midőn ezen hónapnak 7-kén a' magok vas matskáikat le-botsátott *St. Helensnél* és *Spitheadnél* fekvő hajók, olyan parantsolatot vettenek vólna, hogy onnan a' tengerre útra induljanak, azon hajókan lévők közül egy is engedelmeskedni nem akart. — A' katonaság pedig, *Londonba* az Admirál *Colpoys* hajójához, a' végett küldett vala deputatusokat, hogy ötet oda bé-menni engedje-meg, a' melly kérése nem teljesítettvén, a' dolog erőszak tételre ment-ki, és az Admirál is, a' tengeri katonák által a' fel-támodottakra tüzeltetvén, közüllök némelleyeket meg-sebessített másokat pedig meg-lötetett. — Végtére az Admirál és a' Kapitány is el-fogattatván, az Admirált hirtelen fel-akasztottatták, de mihelyt fel-akasztatott, azonnal le-vágottatott, tsak azt akarván nékie meg-mutatni, hogy a' maga ellentállásáért mit érdemel. Ezen történet az egész *Londonban* nagy rémülést okozván, a' Kabinét Ministerek azonnal öszve gyülekeztenek, és a' Telegrafus által olyan feleletet adattanak, hogy a' Mátrozoknak a' mit 14 napok múlva akartanak meg-engedni, még az nap estvején, (Máj. 7-kén) meg fog engedtetni. — Máj. 8-kán

még mindenek leg nagyobb zürvavarba vóltanak. A' Mátrozok Delegatussai olyan parantsolatot adtanak ki, hogy a' *Spitheadnál* lévő minden hajók *St. Héléna*hoz mennyenek-el, a' melly parantsolat tellyesített is. Azonban 16 linéa hajók deputatussai azt kívánták, hogy az egyenetlenségnek el-távoztatására való nézve, nekik öszve gyűlni engedtessek-még. — Admirál *Colpoyst* a' hosszú késekkel és pistolyokkal fel-fegyverkezett Mátrozok szabadon botsátották.

Frantzia Ország.

A' Frantzia Respublika határa meddig fog ki-terjedni, azt ugyan még eddig tudni nem lehet, némelly *Párisi* levelek pedig azt hirtelik, hogy a' leg értelmesebb Frantzia Generálok az iránt úgy vélekednek, hogyha annak a' *Máás* vize fogna határa lenni, az a' *Rénus* vizénel azért lenne sokkal jobb, mivel a' *Máás* vize mellett le menő linéában, nem kevés várok találtatnak.

A' *Bresti* kikötő helyet, a' mint az onnan *Párisba* küldett tudósittások hirtelik a' Anglusok egy eskadere formaliter körül vette, és azon eskader felöll úgy vélekednek, hogy az, az Admirál *Bridporté* vólna. — A' *Párisi* újjabb levelek tartások szerént, *Vendéében* ismét rosz fa kezdett a' tűzön égni, és a' Chouansok újjonan organizálni kezdettek magokat. A' tolvajok is 20, 30, 50 — 100-zad magokkal az Országot keresztül kósúl kezdvén jární, nem kevés gonofzságokat vísznek véghez. Az újjonan fel-támodottak vezérének, ez előtt vólt Marquis *Bouillét* írják lenni. Ezen fel-lázzadottaknak ég szin kék posztoból, fekete hajtokával készült és fejer gombú köntösök vagyon.

Director *Barrás* a' Directorium előtt azt adta-fel, hogy a' Frantzia Respublika interesseje óltalmazása végett, jelenlévő békességbéli Congressusra, igen jó lenne Gen. *Bonapartét* el-küldeni. — Egy *Párisi* újság levél írója pedig, a' többek között azt írja, hogy azt már kétttségbe se lehet

hozni, hogy a' békességbeli Congressusba Anglia is hivatalos ne vólna, annyival is inkább, mivel ha Anglia abból ki maradna, a' kötendő békesség nem fogna tökéletes lenni, már pedig az egész Európa együtt való interesseje kívánja azt, hogy a' békesség mentől könnyebb móddal lehet megkötöttessék.

A' Frantzia Országgal egyesítettett újj Departementumokkal együtt, a' Frantzia Ország mostani népessége 31 millió 904 ezer 349 emberekre vettetik. — Angliának a' Frantzia Respublikával való békessége meg kötésiben, némellyeknek vélekedések szerént, a' Jó Reménység foka nem kevés adályúl fog lenni. — A' Frantzia Ministerium felöll is az a' hir, hogy az is rövid idő alatt változást fogna szenvedni. — Az Országon kívül lévő dolgokra ügyelő Ministernek, a' Respublika 5 dik esztendejében való költségei 41; az Ország belső dolgaira ügyelő Minister költségei pedig 61 1/2 milliommokra határozattak-meg. — Az 500 személyekből álló Tanátsban nem régiben az adatott-fel, hogy Máj. 20-kától fogva, a' Respublika tengeren szolgáló emberei is pengő pénzel kezdettessenek ki fizettetni. — Gen. *Pichegru*, a' mint a' Máj. 12 kén irt *Párisi* levelek hirlelik most *Párisban* vagyon, a' hová az újj Deputatusok közül is sokan megérkeztenek, és *Jourdant* is oda várják megérkezni. — A' Spanyol Király felöll *Párisban* annak kezdett hire futamodni, hogy ő, mint a' békesség közben járója, a' békességet tárgyazó Congressusba, egy ministeret fogná el küldeni. — *Madridból* azt írják, hogy az egész Spanyol Országban, a' háború következései, nevezetesen pedig a' kész pénz, és gabona beli szükség, igen éreznetőkké lettenek.

Német Ország.

Eberfeldből Máj. 10-kén. Az ide való tisztségnek, a' Frantziák olyan parantsolatot adtának ki, hogy az ő számokra, a' mi városunkan 100,000 koronás tallérokából álló Contributiót

szedjen-fel, a' mellynek fel-hajthatása egésszen lehetlenség. — A' parantsolat ekképpen vólt írva: Mintkogy a' fő Generál *Hoche* rendelése szerént, a' *Bergi* Hertzegségre 1,800,000 livákból álló *Contributió* vettetett, a' melly által a' közelebb múlt hónapnak 29-kén kivánt *Contributió* már engedtetik; annakokáért az ahoz való tartásra nézve, a' Magistratusnak, és minden tisztviseleknek ez olyan hozzá tétel mellett adattatik értékre, hogy a' fennebb említett 1,800,000 livrákból álló *Contributió*nak kezekhez való vétele végett, a' fő Generál rendelése szerént, *Miquelferiet*, *Denizot*, *Hegai*, és *Romien* nevezetű Frantzia tiszteknek a' parantsolat immár ki-adattatott légyen. Költ *Düßzeldorfban* Máj. 6-kán.

Düßzeldorfból Májusnak 8-kán. A' Frantziák 600,000 livrákból álló *Contributió*t vetvén a' mi városunkra, ez, a' nép fel-támadására alkalmatosságot szolgáltatott. — A' Polgároknak az is parantsolatúl adattatott vala ki, hogy fegyvereiket le-rakván, úgy aljanak-ki a' strásáló helyre, melyet minekutánna ők tellyesíteni nem akartanak vólna, a' Platz-Máyor az eddig tett szolgálatjokat meg-köszölvén, azzal szolgálatjokból el-botsátotta őket. — Ezután azon módoknak hire terjedvén el, hogy a' Frantziák által fel-vettetett *Contributió* mi módon szedettessék-fel, erre a' Polgárok a' piatzon feles számmal öszve-gyülekeztenek, a' melly öszve sereglésnek ámbár eleintén semmi következése ne lett légyen is, mindazonáltal még is szükségesnek tartottatott a' piatzra ágyút szegezni-ki, és az elsőbb rendű emberek közül egynéhányat kezesekül el-vivén, az alsóbb sorsú emberek hazaikba strásák tétettettek.

Hanauból Máj. 16-kán. A' *Heidelbergai* Congressus azt végzette, hogy a' *Rénus* felső mellyékin, a' Frantziák magokat *Speyerbach* háta megé vonják, a' *Wetterauba* lévők pedig, a' *Nidda* vize megett telepedjenek-le, úgy mindazonáltal, hogy azon truppok kevesebb számukká tétetődjenek, és a' *Contributió* további szedésétől is szünjenek-meg.

A' Palatinatusi tiszttviselők a' *Rénuson* ismét a' magok helyekre mennyenek, és hogyha a' panaszokodásra még valami okok lehetne, tehát azonnal a' Frantzia Generálokhoz folyamodni tartozzanak. — A' *Károly* Hertzeg fő kvártélyá *Schwetzingenbe* tétetett által. — A' Császári ármádiák, a' magok előbbeni állapotjokban fognak megmaradni.

Ulmából Máj. 15-kén azt írják, hogy az oda való sántzok ásások félbe hagyások végett nem régiben parantsolatot vévén, azoknak készittések-től meg-szüntenek vala ugyan, de a' Császári Kommandó, azoknak mentől hamarább lejendő tökéletességre való vitelek iránt parantsolatot vévén, ez iránt leg elébb a' nép kételkedni kezdett vala, de annakutánna annak igazsága felöll meg-győzöttetett, meg-értvén azt is, hogy az iránt *Károly* Ő Királyi Hertzegsége a' *Durlachi* fő kvártélyából Máj. 14-kén méltoztatott parantsolni: Annakokáért az elébbeni munkájokat félbe hagyott *Ulmái* sántz ások, azoknak el-készittések végett újjolag öfzve gyűjtetttenek. — Mi adott légyen alkalmatosságot az előbbeni parantsolat' hirtelen való meg-változtatására, a' még eddig titokban van.

Elegyes Dolgok.

Washington György Generális, az Észáki Amériikai Köz-Társaságnak vólt Kórmányozója 5000 font sterlinget ajándékozott azon Republikának, olly fel-tétellel, hogy abból egy nationalis Universtitás, avagy fő oskola állitassék fel. — A' *Bonaparte* fő vezér hitvesse igen fényesen él *Maylandban*, és minden este számos Uraság szokott nálla vatsorálni. — *B. Colli* Cs. K. Feldmarsal-Lajtinánt még most is *Rómában* múlat, és ha igaz, ott is fog maradni, és a' Római katonaság fő kórmányozójáva tétetni. — Néhai *Egalité Filep* vólt *Orleansi* Hertzeg két kissebb fia is meg érkeztek már *Amérikába*, és bátyyokkal együtt *Filadelfiában* fognak lakni. — *Porto-Ferrájából* April. 16 ik napján ki-költöztek az Anglusok. — A' *Vendet*

olztályban újabb pártosok támadtak *Bouille Mar-kió* vezérlése alatt. — *Angliában* magában 30 várasok adtak bé-instántziát a' Királynak a' Ministerium meg-változtatása, és a' békességnek helyre állítása végett. — Ha igaz, hadat izent a' Frantzia Directorium az E. Amérikai Köz-Társaságnak azért, hogy ez szoros álliantziára lépett Nagy Britanniával.

Magyar Ország.

Nógrád Vármegyéből 15. Maii. Nállunk, sőt egész Hazánkban nőtön nő a' kávénak az árra, és a' kereskedők szabad tettzések szerént taksálják azon itallal élni szeretőket. Mihelyt az azal kereskedők valamelly lizerentsétlenséget szenvednek, károknak ki potolására, mingyárt drágabban adják a' kaffét, és károknak ki potoltása után is nem szallittyák azt alább. Most *Pesten* 26 garasra, megyénkben pedig 30, sőt 32 garasra ugratták az árrát. (*Bétsben* a' közép szerű kaffé 22 a' jobb 24 garason megy).

A' ki ebbeli költségét kissebiteni akarná, jó volna, kafféját a' Török bagótza nevű veteményel elegyíteni, mellynek magvát az utolsó Török háborúban egy katona tizt Úr hozzánk bé hozta, és néhány megyénkbeli házak kerteikben nevelni és a' kafféval hasznosan elegyíteni szokták. — A' formája ezen Török bagótzának nagyobb, tellyesebb és fejérebbe a' Magyar esméretes bagótzánál, nem olly rántzos mint ez, hanem szép kerékded, és egy kis tsirájú farkatskája is vagyon, mint az itt valónak.

Én magam is próbáltam sőt szokásba vettem ezt, 's mondhatom, hogy minden eddig fel-talált sárga répa, makk, rozs, 's egyéb portékákból készített kaffét felül halad, és ha két rész kafféhoz egy rész Török bagótza elegyitetik, meg nem lehet az izén esmérni, hogy elegyítve vagyon. Sokakon próbát tettem, még némelly finnyás szájú kaffé korhelyokon is, de egyik sem érkezett semmi külömbséget. — Hogyha ezen veteménynek

termesztetése Hazánkban el terjedhetne, a' kafféért ki adni szokott summának egy harmad részét meg lehetne kimélleni. A' készítésében ezt a' módot kell gyakorlani, hogy a' Török bagótzát magánosan kell meg pergelni és meg őrleni, és így elegyíteni a' kaffévál.

Tudósítás.

Hogy a' *Posoni* utolsó Ország Gyűlésben az Ő Felsége ármádiájának számára meg igirt gabonát, u. m. rozst és zabot, a' kinek elegendő nintsen, meg szerezhesse, jelentetik hogy Baján sok betsülletes és tehetős Uraknak bőséggel vagyon mind rozsok, mind zabjok mind kukuritzájok, a' hol mondhatom oltsóbban lehetne azokat megszerzeni mint másutt, 's e' mellett minthogy helyben vagyon a' Királyi magazinum, a' vecturát is meg lehetne menteni.

Azért is, a' melly Tek. Megyéknek, Jurisdictionóknak, Uraságoknak, Helységeknek, avagy Individumoknak szükségek vagyon, jelentsék magokat Bajai Posta Mester Úrnál, a' kitől a' további utasítást meg kapnattyák. A' Rozsnak Posonyi mérőjét 45 kr. a' Zabnak Pos. mérőjét 30 krajtzáron ott helyben meg lehet venni. Nemtsak az, hogy a' vevők a' vecturának bajától egészen meg szabadúlnak, sőt e' mellett arra kötelezik magokat azon Bajai Urak, hogy a' veendő gabonának az árráért, a' jövő Octobernek első napjáig szivesen el várákoznak, melly a' mostani pénz szűkében nem kis haszon lehet a' vevőkre nézve.

* * *

Az Erdélyi Kir. Cancellária *Pestről* vissza érkezvén, a' maga rendes ülését a' közelebb múlt szombaton kezdette-el.